

Geachte criminologen en andere aanwezigen,

Wij zijn hier vandaag bij elkaar voor de uitreiking van de Willem Nagel prijs. Deze prestigieuze prijs wordt tweejaarlijks uitgereikt en is vernoemd naar de markante Leidse hoogleraar Criminologie en literator Willem Nagel die in 1949 promoveerde op een van de eerste empirische criminologische studies in Nederland. Het bestuur van de NVC heeft zijn uiterste best gedaan een jury samen te stellen die een goede afspiegeling vormt van de verschillende methodologische stromingen die de criminologie rijk is en kwam daarbij uit op Catrien Bijleveld, Willem-Jan Verhoeven en Miranda Boone. Er zijn 18 proefschriften ingestuurd die in de periode tussen 1 januari 2017 en 31 december 2018 zijn verschenen en ik kan u nu vast zeggen dat wij ontzettend veel plezier hebben beleefd aan het lezen daarvan. Het vervulde ons met trots dat de Nederlandse criminologie in staat is in twee jaar tijd zo'n rijke verzameling aan onderwerpen, theoretische perspectieven en originele empirische bevindingen voort te brengen. Alle belangrijke thema's kwamen voorbij: oorzaken van criminaliteit, sociale constructies, reacties op criminaliteit en effecten van interventies, maar elk proefschrift leverde ons nieuwe inzichten op, wat ons sterkte in de overtuiging dat we elkaar moeten blijven lezen, ook als de oprukkende bureaucratie ons daarvan dreigt te weerhouden.

Van het bestuur van de NVC kregen wij een enigszins voorspelbaar lijstje van criteria mee waarop wij onze beoordeling moesten baseren: kwaliteit van de vragen; kwaliteit van de methoden; kwaliteit van de analyses, kwaliteit van de theoretische discussie...., vult u zelf maar aan. Er was geen proefschrift dat onvoldoende scoorde op een van die criteria, gelukkig maar, maar er was uiteraard verschil in het niveau waarop aan die verschillende criteria invulling werd gegeven. Zo kwamen we hortend en stotend van de long list naar de short list. De dissertaties die op onze short list terecht zijn gekomen, heeft u zojuist voorbij horen komen. In alfabetische volgorde waren dat de proefschriften van: Anouk Bosma, *Targeting recidivism*; Abdessamad Bouabid, *De Marokkanenpaniek*; Madelijne Gorsira, *Corruption. (Why two tango out of step)*; Joost van Onna met *Blurred Lines*, Dorian Schaap met *the police, the public and the pursuit of trust* en Maartje Weerdesteijn, *The rationality of dictators*.

Zoals u zelf waarschijnlijk al uit de presentaties heeft kunnen afleiden, gaven de beoordelingscriteria de jury bij lange na niet voldoende houvast een keuze te maken uit deze shortlist. Deze proefschriften waren allemaal van een uitstekende theoretische en methodologische kwaliteit, maatschappelijk en wetenschappelijk belangrijk, vernieuwend en erg goed geschreven. Toch sprongen er twee bovenuit. De twee proefschriften zijn vergelijkbaar als het gaat om de doorgronding van het thema op basis van theoretische argumenten, de kwaliteit van de analyse en het doordenken van de maatschappelijke en wetenschappelijke implicaties. Ze verschillen echter als het gaat om de gekozen insteek. Waar het in het ene proefschrift gaat om een groot maatschappelijk thema dat veelomvattend is aangepakt, wordt in het andere een meer afgebakende onderzoeksvraag tot op het bot gefileerd. Beide typen studies zijn volgens de jury de onmisbaar voor de ontwikkeling van de Nederlandse criminologie en illustreren de kwaliteit van onze PhD's. Wij hebben daarom unaniem geen keuze willen maken en zullen beide proefschriften in ons juryrapport gelijkelijk lof toezwaaien.

De eerste winnaar is Joost van Onna met *Blurred Lines. A study of white collar crime involvement*. Hij onderzoekt hoe de criminele ontwikkeling van fraudeurs eruit ziet en door welke factoren deze wordt beïnvloed. Hij doet dat aan de hand van drie kwantitatieve en een kwalitatieve studie. Voor de kwantitatieve studies combineerde hij, voor criminologen unieke, gegevens van verschillende

overheidsinstanties, Dit heeft geresulteerd in een indrukwekkend databestand met gedetailleerde informatie over personen die door het OM vervolgd zijn voor een witteboordenmisdrif. Van Onna gebruikt stevige longitudinale kwantitatieve analyses in zijn zoektocht naar 'typen' fraudeurs, vanuit het levensloopperspectief dat maar zelden op witteboordencriminaliteit wordt losgelaten. Zijn kwalitatieve studie is meer traditioneel van opzet, maar vormt wel een prachtige aanvulling op het kwantitatieve deel. Blijkbaar is de auteur in staat geweest in korte tijd het vertrouwen van zijn respondenten te winnen en zeer diepgaande gesprekken te voeren over de wijze waarop zij verwickeld raakten in de criminaliteit. Het betreft hier daarom een zeer geslaagde *multi-method* studie, waarin Van Onna een *round character* schetst van verschillende types fraudeurs. Met name in de slotanalyse komt hij met inzichten die implicaties hebben voor belangrijke theoretische concepten uit de criminologie. Zijn bevindingen zijn in tegenspraak met de welbekende leeftijdscurve die we kennen uit de levensloopcriminologie. Dat roept bij Van Onna de vraag op of deze niet het ongewenste bijeffect is van de onderzochte populaties, de delictsafbakening en de observatieperiodes. Zijn waargenomen patroon van criminaliteit in volwassenheid laat in ieder geval een ander beeld zien. Interessant is de constatering dat het verlies van sociale bindingen ook een belangrijke voorspeller is voor het plegen van fraudedelicten in de volwassen leeftijd. De morele mechanismen die volgens hem het risico op frauduleus handelen vergroten, zijn aansprekend en vormen een welkome aanvulling op en verdieping van de veelgebruikte neutralisatietechnieken

De tweede winnaar is Dorian Schaap. In zijn studie naar vertrouwen in de politie heeft hij een belangrijk en actueel maatschappelijk thema, dat binnen de criminologie de laatste jaren wat minder aandachtig is bestudeerd, op zeer brede en grondige wijze aangevlogen. Alleen al zijn kritische analyse van de bestaande theorieën op dit terrein en de krachtige samenvatting in drie kernbegrippen kan een belangrijke impuls geven aan studies naar vertrouwen in instituties, ook op andere terreinen dan de politie. Op basis van die theoretische modellen en een veelheid aan kenmerken op individueel en nationaal niveau wordt een zeer compleet concept vertrouwen ontwikkeld en getoetst. Hij verricht zijn vergelijkende studie met de grootst mogelijke zorgvuldigheid die al begint met een linguïstische analyse van het begrip vertrouwen in diverse landen. Wat betekent het voor de vergelijkbaarheid van dit verschijnsel dat er in de Engelse taal wel een onderscheid gemaakt wordt tussen *confidence* en *trust* en in andere landen niet? Zijn kwantitatieve studie naar het vertrouwen onder burgers, wordt aangevuld met een kwalitatief deel gericht op het problematiseren van vertrouwen in de politie en op de strategieën waarmee de relatie tussen de politie en burgers kan worden verbeterd. Deze studie verrichtte hij in drie landen waar hij dossieronderzoek deed en interviews hield met nog eens 76 respondenten. Hij gebruikt zo krachtige kwantitatieve macro-modellen en combineert die met kwalitatieve diepgaandere analyses. Zijn conclusies zijn van uitermate groot maatschappelijk en wetenschappelijk belang. Het vertrouwen in de politie is op de lange termijn bijna overal gestegen met Engeland & Wales als grote uitzondering. Na decennia van ongekend vertrouwen, is het vertrouwen in de politie daar tussen 1981 en 1990 scherp gedaald. Op individueel niveau hebben procedurele rechtvaardigheidstheorieën de meeste verklarende kracht, terwijl instrumentele theorieën maar zeer beperkt verschillen kunnen verklaren.

De jury komt dus tot de conclusie dat zowel Joost van Onna als Dorian Schaap winnaars zijn van de Willem Nagel prijs 2019. Dat is wat ongebruikelijk. Maar misschien juist passend, om te onderstrepen hoe hoog de kwaliteit van het onderzoek door criminologische PhDs in Nederland is.